

Onderzoek Oxfam Novib belastingontwijking

April 2015

Contact: Maaïke Jongma **T** 050 317 1773 **E:** maaikejongma@kiononderzoek.nl

Kantoor Groningen: Westerkade 15-5, 9718 AS Groningen **T:** 050 3657672 **F:** 050 3171778

Kantoor Haarlem: Nieuwe Gracht 3, 2011 NB Haarlem **T:** 085 4018250

E: info@kiononderzoek.nl **W:** www.kiononderzoek.nl

Inleiding

Kien heeft in opdracht van Oxfam Novib onderzoek uitgevoerd over belastingontwijking en brievenbusvestigingen. De resultaten van het onderzoek worden gebruikt om voorafgaand aan 1 mei, de dag waarop Nederlanders hun belastingaangifte afronden, de aandacht hierop te vestigen.

PanelWizard algemeen

PanelWizard Direct is het onderzoekspanel van Kien onderzoek en telt ruim 25.000 leden van 16 jaar en ouder. Met behulp van dit onderzoekspanel kunnen vragen worden voorgelegd aan een dwarsdoorsnee van de Nederlandse bevolking of specifieke doelgroepen (bv. boodschappers, beleggers, allochtonen, ouders van baby's, etc.). De panelleden hebben vooraf aangegeven mee te willen werken aan marktonderzoek. Ze worden beloond voor hun inzet en voortdurend geprikkeld (o.a. door een beloning per vraag, terugkoppeling resultaten). Dit garandeert een hoge en betrouwbare respons. De representativiteit en (serieuze) medewerking binnen het panel worden voortdurend gecontroleerd en bewaakt¹. PanelWizard hanteert de Gouden Standaard van MOA, dé branchebreed erkende wegingbenadering voor onderzoeksresultaten.

Methode

Bij het onderzoek Belastingontwijking is gebruik gemaakt van online onderzoek onder Nederlanders van 18 jaar en ouder. De respondenten zijn op 10 april uitgenodigd voor het onderzoek en op 13 april is de mogelijkheid tot responderen gesloten.

Betrouwbaarheid

De steekproef bestond uit 1925 Nederlanders van 18 jaar en ouder, representatief voor Nederland op geslacht, leeftijd, opleiding, gezinssituatie en arbeidsparticipatie. In totaal hebben van deze groep 1059 respondenten deelgenomen aan het onderzoek, een respons van 59%. Van hen hebben 1053 alle onderzoeksvragen beantwoord. Daarmee valt met een betrouwbaarheid van 95% te concluderen dat de steekproefuitkomst maximaal 3,0% zal afwijken van de werkelijke situatie. Dit betekent dat met 95% zekerheid gesteld kan worden dat de percentages die uit het onderzoek naar voren komen, in werkelijkheid niet meer dan 3,0% hoger of lager liggen. De onderzoeksverantwoording en de representatieve verdeling over de verschillende groepen zijn samengevat in bijlage 1.

Samenvatting onderzoeksverantwoording t.b.v. persbericht

Dit onderzoek is verricht door Kien onderzoek in opdracht van Oxfam Novib. Het onderzoek is uitgevoerd onder leden van PanelWizard, middels de internetmethode. De netto steekproef bestond uit 1053 Nederlanders van 18 jaar en ouder. Deze steekproefomvang levert met een betrouwbaarheid van 95% een maximale afwijking van 3,0% van de werkelijke situatie voor de online doelgroep.

---

¹ Zie ook bijlage 2

Samenvatting onderzoeksresultaten Oxfam Novib

Ruim driekwart op de hoogte van het bestaan van brievenbusvestigingen

Wanneer Nederlanders worden gevraagd of zij, voorafgaand aan het onderzoek en na een korte introductie over het onderwerp, op de hoogte waren van het bestaan van brievenbusvestigingen, zegt ruim driekwart (77%) dat zij op de hoogte waren van dit fenomeen. 30-plussers (79% vs. 66%), hoogopgeleiden (85% vs. 74%) en werkenden (80% vs. 72%) zijn hiervan vaker op de hoogte. Tweederde (67%) weet dat dergelijke vestigingen door internationale bedrijven worden gebruikt om belasting te ontwijken. Ook hier geldt dat 30-plussers (71% vs. 49%), hoogopgeleiden (80% vs. 63%) en werkenden (70% vs. 64%) hiervan vaker op de hoogte zijn.

Helft weet dat Nederland geheime belastingvoordelen biedt aan brievenbusvestigingen

Iets meer dan de helft van de Nederlanders weet dat er veel brievenbusvestigingen in Nederland gevestigd zijn (56%). 30-plussers (59% vs. 39%), midden –en hoogopgeleiden (60% vs. 46%) en werkenden (59% vs. 52%) wisten dit vaker voorafgaand aan het onderzoek al. Echter, ruim zeven op de tien Nederlanders waren er voor dit onderzoek niet van op de hoogte dat minstens 80 van de 100 grootste bedrijven ter wereld een vestiging in Nederland hebben. Vooral jongeren (<30 jaar) (81% vs. 72%) en laagopgeleiden (79% vs. 71%) waren hiervan niet op de hoogte.

Belastingvoordelen bieden aan internationale bedrijven is geen goed idee

Wederom ruim de helft wist dat Nederland internationale bedrijven veel en geheime belastingvoordelen biedt (55%). Hier zijn 30-plussers (58% vs. 43%) en hoogopgeleiden (66% vs. 51%) vaker van op de hoogte. Bijna negen op de tien (86%) Nederlanders zijn het er (helemaal) mee eens dat het oneerlijk is dat de gemiddelde Nederlandse burger steeds meer belasting moet betalen terwijl internationale bedrijven belasting kunnen ontwijken. Vooral 40-plussers (88% vs. 81%) vinden dit oneerlijk. Een derde (34%) is het er (helemaal) niet mee eens dat het goed is dat de Nederlandse overheid belastingvoordelen biedt aan grote internationale bedrijven waardoor deze bedrijven zich vestigen in Nederland, wat goed zou zijn voor onze economie. Mensen jonger dan 50 jaar (39% vs. 27%), werkenden (39% vs. 26%) en midden –en hoog opgeleiden (36% vs. 27%) zijn het juist vaker wel eens met deze stelling. Meer dan zeven op de tien (73%) vinden dat de Nederlandse overheid ervoor moet zorgen dat grote bedrijven eerlijk belasting afdragen in ontwikkelingslanden. Dit wordt vaker gezegd door 60-plussers (81% vs. 69%)

Nederland moet een einde maken aan de belastingtrucs

Ruim zes op de tien (62%) vinden dat de Nederlandse overheid brievenbusvestigingen niet moet toestaan, omdat het Nederland een slechte reputatie geeft en dergelijke vestigingen belastingontwijking in andere landen mogelijk maakt. 40-plussers (67% vs. 52%), laag- en midden opgeleiden (66% vs. 51%) en niet-werkenden (66% vs. 60%) vinden dit vaker. Meer dan zeven op de tien (73%) vinden dan ook dat de Nederlandse overheid een einde moet maken aan belastingtrucs waarmee grote bedrijven via ons land belasting kunnen ontwijken. Hier zijn vooral 50-plussers (78% vs. 70%) en laag –en midden opgeleiden (77% vs. 64%) het mee eens.

Bijlage 1 Onderzoekverantwoording

Oxfam Novib belastingontwijking

Onderzoeksmethode	Online
Selectie	Nederlanders van 18 jaar en ouder
Bron	PanelWizard
Bruto steekproef	1925
Netto steekproef (# op vrg 1)	1059
Volledige vragenlijsten (netto)	1053
Responspercentage	59%
Datum start veldwerk	10-apr
Datum veldwerk gereed	13-apr
Betrouwbaarheidsniveau*	95%
Maximale afwijking*	3,0%
Representatief naar:	Geslacht, leeftijd, gezinssituatie, arbeidsparticipatie, opleiding
Weging	Niet van toepassing

Respons breakdown	aantal
bruto steekproef	1925
bouncers (schatting)	77
buiten doelgroep	n.v.t.
verwijderd na datacheck	40
afgebroken vragenlijsten	6
geen medewerking	749
Volledige vragenlijsten	1053

* bij 1053 afgenomen vragenlijsten valt met een betrouwbaarheid van 95% te concluderen dat de steekproefuitkomst maximaal 3,0% zal afwijken van de werkelijke situatie (als alle Nederlanders in de doelgroep ondervraagd zouden zijn).

Dit onderzoek is uitgevoerd conform de richtlijnen van ISO 20252 (marktonderzoek) en ISO 26362 (access panels)

Geslacht	% gewenst**	% behaald
Man	49,2	48,9
Vrouw	50,8	51,1
N		1059

Leeftijd	% gewenst**	% behaald
18-29 jaar	18,7	17,3
30-39 jaar	15,5	14,5
40-49 jaar	19,4	21,3
50-59 jaar	17,6	15,3
60 jaar en ouder	28,9	31,5
N		1059

Gezinssituatie	% gewenst**	% behaald
Eénpersoons	21,2	19,6
Meerpersoons (zonder kinderen <18)	49,0	51,4
Meerpersoons met kinderen (jongste <13)	21,9	20,5
Meerpersoons met kinderen (jongste 13-17)	7,9	8,5
N		1059

Arbeidsparticipatie	% gewenst**	% behaald
Full-time	32,9	34,9
Part-time	22,1	20,9
Niet werkend	45,0	44,2
N		1059

Opleiding	% gewenst**	% behaald
Laag	32,5	30,9
Midden	43,3	43,1
Hoog	24,3	26,1
N		1059

** dit is de verdeling zoals die in heel Nederland is binnen de gewenste selectie

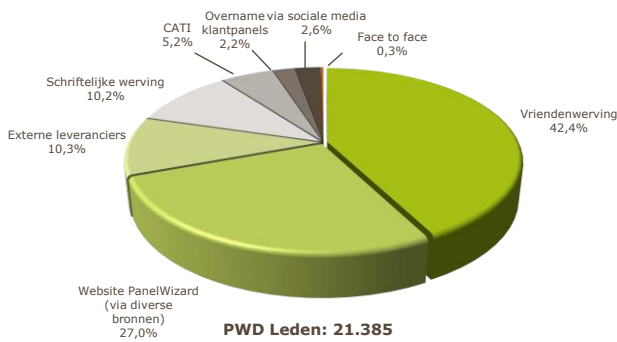
(o.b.v. de Gouden Standaard van de MOA)

Bijlage 2 Kwaliteit PanelWizard Direct

Introductie PanelWizard Direct

PanelWizard Direct bestaat sinds 2001 en is sindsdien uitgegroeid tot één van de beste panels van Nederland. Panelleden worden zorgvuldig geselecteerd en gemotiveerd. Het ISO-gecertificeerde panel (ISO 26362) wordt grondig onderhouden en beheerd. PanelWizard Direct heeft de beschikking over verschillende soorten panels en bestaat in totaal uit 21.385 leden (peiljaar 2013). PanelWizard Direct is wars van langdurige procedures en profileert zich met haar 'operational excellence'. Daardoor is PanelWizard Direct snel, transparant, betaalbaar en biedt het vooral goed onderzoek. U hebt de regie zelf volledig in handen, maar u wordt ook altijd ondersteund door de onderzoeksexpertise van Kien. Zowel Kien als PanelWizard Direct zijn aangesloten bij de MOA en ESOMAR (respectievelijk de Nederlandse en Europese branchevereniging van marktonderzoekbureaus) en ISO 20252 gecertificeerd.

PanelWizard Direct		
Consumenten panel Bestaande uit Nederlanders van 16 jaar en ouder verspreid over algemene sociaal-demografische kenmerken, zoals geslacht, leeftijd, opleidingsniveau, regio, etc.	B-2-B panel Bestaande uit beslissers (financieel, HRM, inkoop, marketing, ICT, Office Supply) binnen ondernemingen, leidinggevenden, ZZP-ers uit uiteenlopende branches en sectoren.	Kinder- en tienerpanel Bestaande uit ruim 2.000 kinderen en tieners in de leeftijd van 6 t/m 15 jaar verspreid over demografische kenmerken als geslacht, leeftijd, regio, etc.

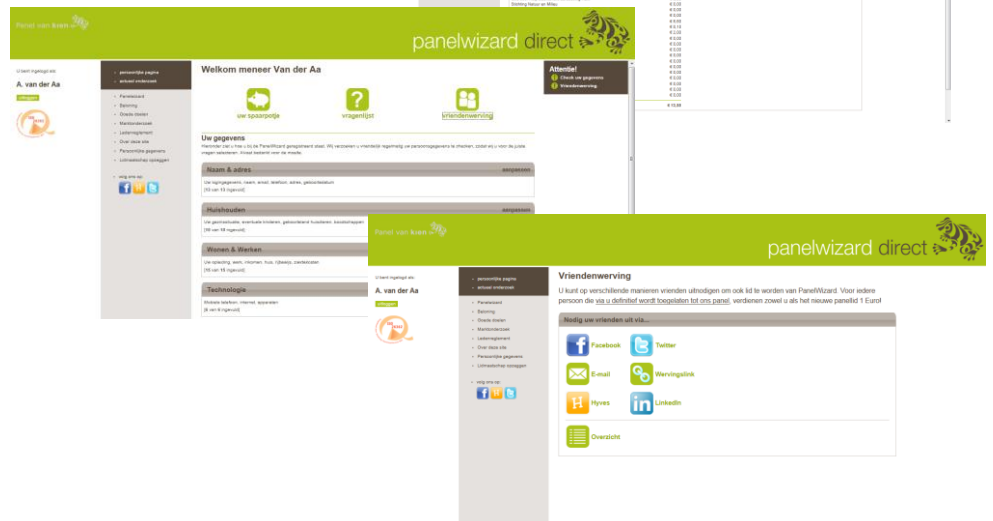
Werving

De werving van panelleden vindt plaats via een groot aantal bronnen. Zoveel mogelijk wordt getracht te werken met verse panelleden, onder andere door werving via member-get-member, verenigingen, doorstroming uit het kinderpanel en via de website van PanelWizard Direct. Laatstgenoemde methode wordt niet actief ingezet. Inschrijvers worden niet automatisch toegelaten om zelfselectie zoveel mogelijk te voorkomen. Hiernaast een overzicht van de meest gebruikte wervingmethoden in percentages van het panel. Ieder panelid is na aanmelding in eerste instantie aspirant lid. Pas na reactie op de bevestigingsmail (double opt-in) en een aantal controles op

antwoordgedrag (dmv een screeningsonderzoek) wordt een aspirant panelid toegelaten tot het panel. Voor specifieke doelgroepen bestaat de mogelijkheid om river recruitment toe te passen. Er wordt dan een gerichte member-get-member actie in gang gezet, waarbij panelleden die voldoen aan de vereiste criteria worden gevraagd om anderen uit dezelfde specifieke doelgroep te werven via e-mail, social media, etc.

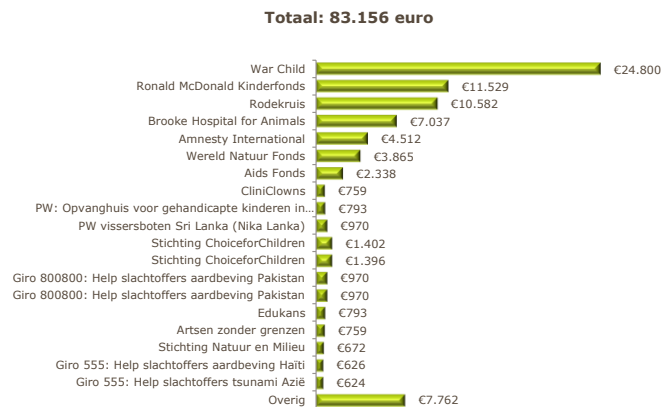
Screenshot (voorbeeld) van clubpagina: panelleden:

Enkele screenshots van persoonlijke pagina

Motivatie

PanelWizard Direct zorgt voor korte en afwisselende vragenlijsten om panelleden gemotiveerd en fris te houden. De combinatie van verschillende onderwerpen, afwisselende vraagtypes en inzet van multimedia fragmenten zorgen voor leuke vragenlijsten. We belonen naar inzet met 10 eurocent per vraag, zodoende is er een 100% koppeling tussen inspanning en beloning. Panelleden kunnen beslissen om de beloning zelf te houden, te sparen voor hun club/vereniging of te doneren aan een van de samenwerkende goede doelen. Aan goede doelen werd de afgelopen jaren €83.156 geschonken uit naam van de panelleden (zie tabel hiernaast voor de verdeling). Nog een manier om panelleden betrokken te houden is om de onderzoeksresultaten terug te koppelen. Op de website staan regelmatig gepubliceerde persberichten met interessante onderzoeksuitslagen. De betrokkenheid en motivatie van de leden van PanelWizard Direct komt duidelijk naar voren in het hoge gemiddelde responspercentage van 65%.

Steekproeftrekking en representativiteit

Voor de steekproeftrekking maakt PanelWizard Direct gebruik van de Gouden Standaard: het ijkinginstrument voor nationale en regionale steekproeven. De Gouden Standaard is ontwikkeld door de MOA in samenwerking met het CBS en wordt jaarlijks geüpdatet met de nieuwste cijfers en percentages van de Nederlandse bevolking. Bruto steekproeven worden standaard representatief uitgestuurd op 6 socio-demografische achtergrondvariabelen: geslacht, leeftijd, regio, gezinssamenstelling en arbeidsparticipatie. Door het hoge responspercentage, komt het zelden voor dat de netto steekproef (daadwerkelijke respondenten) niet representatief is. Wanneer dit wel het geval is, worden respondenten uit overtollige groepen verwijderd. Dit gebeurt non-interlocked, dat wil zeggen dat wanneer er een overschot is van mannen en jongeren in een netto steekproef, zowel mannen als jongeren los van elkaar worden verwijderd (er worden dus niet alleen maar jongere mannen verwijderd). Mocht ook het verwijderen van overtollige groepen niet volstaan, dan kan in overleg met de opdrachtgever eventueel worden overgegaan tot een weging van de onderzoeksresultaten.

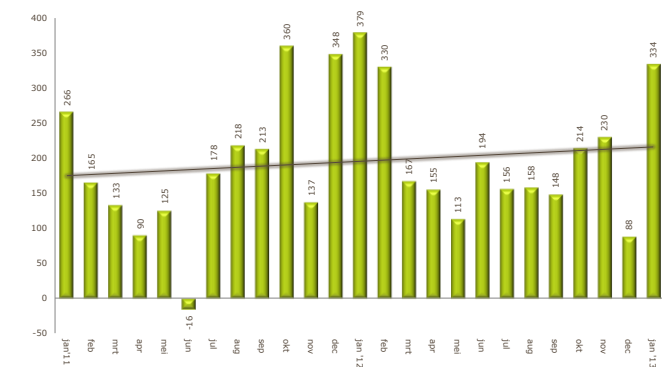
Centraal Bureau voor de Statistiek

Kwaliteit panel en onderzoeken

De kwaliteit van online veldwerk valt of staat met de betrouwbaarheid waarmee respondenten de vragenlijsten invullen. PanelWizard Direct controleert deze betrouwbaarheid nauwlettend, door een aantal ingebouwde controlestappen. Voor ieder onderzoek wordt een controlevraag gesteld naar het geslacht en de leeftijd van de respondent, hiermee wordt gecontroleerd of de beoogde respondent overeenkomt met de daadwerkelijke respondent. Na ieder onderzoek worden per respondent controles uitgevoerd op de snelheid van invullen, lengte en inhoud van open antwoorden en gelijke waarderings/antwoordpatronen. Zo worden inconsistente, onbetrouwbare, te snelle en niet-serieuze respondenten uit de netto respons gehaald. De betreffende respondenten worden geregistreerd op een blacklist. Bij twee vermeldingen op deze blacklist wordt een panellid uitgeschreven uit het panel. PanelWizard Direct zorgt ervoor dat haar panelleden regelmatig worden uitgenodigd voor onderzoeken. Het PanelWizard systeem is zodanig opgebouwd dat wanneer een panellid al enige tijd geen uitnodiging heeft gehad voor een onderzoek, hij/zij voorrang krijgt bij het versturen van nieuwe uitnodigingen.

Onderhoud en beheer

Na ieder onderzoek wordt het panellid verzocht om de eigen gegevens te controleren en indien nodig te updaten. Tevens wordt tweemaal per jaar, bij de uitkering van de beloning, gevraagd om de gegevens door te nemen en waar nodig te muteren, zodat de gegevens zoveel mogelijk up-to-date blijven. De persoonsgegevens van panelleden worden nimmer vrijgegeven, tenzij panelleden hier expliciet toestemming voor geven. Nonrespondenten en bouncers worden twee keer per jaar visueel gecontroleerd en schriftelijk benaderd voor continuering van het panellidmaatschap. Sinds 1 januari 2011 zijn in totaal 7.078 panelleden gewonnen en 2.543

panelliden uitgeschreven (8,1% van het totaal). Per saldo is het aantal panelleden toegenomen met 4.535. De uitschrijving gebeurde op eigen initiatief of vanuit kwaliteitschecks van PanelWizard Direct.